

Perspectiva mondială asupra eutanasiei – formă atenuată a infracțiunii de omor sau act de compasiune ?

A worldwide perspective on euthanasia- an attenuated form of homicide or an act of mercy?

Perspective mondiale sur l'euthanasie – forme atténué d'homicide ou acte de compassion?

Tănase Anda Laura, anul III, seria III, grupa 315

Clipcea Ștefan, anul III, seria III, grupa 317

Cuvinte cheie: eutanasiе, incriminare, omor, jurisprudență, controversе

Rezumat: Un subiect controversat, eutanasiа a dat naștere la numeroase dispute în ceea ce privește politica pe care statele din întreaga lume ar trebui sau nu să o promoveze referitor la această procedură. Văzută ca un act îndrăzneț până și în prezent, într-o epocă modernă în care statele sunt dispuse să respecte drepturile individului și bunăstarea acestuia, eutanasiа este unul dintre subiectele tabu care reprezintă punctul sensibil al reglementărilor legale. Astfel, apare întrebarea: este eutanasiа un act de clemență în ceea ce îi privește pe cei aflați în suferință sau este pur și simplu o cale mai rapidă și totodată mai puțin costisitoare de scăpare din procesul de îngrijire și tratare a unei persoane care este diagnosticată ca având o boală incurabilă?

Mots-clés : euthanasie, criminalité, homicide, jurisprudence, controverses

Résumé: Un sujet controversé, l'euthanasie a donné lieu à nombreux différends concernant la position que les Etats à travers le monde devraient ou non de le promouvoir sur cette procédure. Vu comme un acte hardi aussi jusqu'à maintenant, dans un âge où les Etats modernes sont prêts à respecter les droits de la personne et son bien-être, l'euthanasie est l'un des sujets tabous qui représente la sensibilité de la réglementation légale. Ainsi, se pose la question: est l'euthanasie un acte de clémence à l'égard des personnes en détresse ou est simplement un plus rapide et moins coûteux méthode pour échapper des soins et de le traitement d'une personne qui est diagnostiquée avec une maladie incurable?

Keywords: euthanasia, incrimination, homicide, case law, controversy

Abstract: A controversial subject, euthanasia has sparked many debates regarding the policy states should or should not enact regarding this procedure. Seen as a daring act even today, in a modern age, when states are willing to respect the rights and well-being of the individual, euthanasia is a taboo subject and a sensitive point in current legal statutes. Thus the question arises: is euthanasia an act of mercy, used to relieve someone from unbearable physical suffering or just a faster and cheaper way concerning the treatment and taking care of a person that suffers from an incurable disease?

Cuvântul eutanasiе provine din limba greacă, de la "euthanasia », « eu » - bine, « Thanatos » – moarte, însemnând "moarte frumoasă" sau ușoară. Eutanasiа este acțiunea prin care, într-un mod nedureros, se suprimă viața unei persoane a cărei suferință grea și prelungită, este considerată iremediabilă. Hotărârea de a recurge la această metodă, poate aparține bolnavului, rudelor sau medicului, având la baza compasiunea sau mila față de persoana care suferă.

Conform religiei, dreptul de ridicare a vieții omului aparține exclusiv lui Dumnezeu, ca Unul care ne-a creat, și nicio persoană nu are dreptul de a suprima viața altuia sau pe cea proprie. Biserica nu admite eutanasiа, deoarece ea înseamnă ucidere sau sinucidere.

În articolul 3 din Declarația Universală a Drepturilor Omului se spune că "orice ființă umană are dreptul la viață", iar în Convenția pentru protecția drepturilor omului și a libertăților fundamentale este accentuat faptul că "moartea nu poate fi aplicată în mod intenționat."

Clasificarea tipurilor de eutanasiе cunoscute în doctrină:

- Eutanasiа (trad. "moartea bună") - terminarea activă, intenționată a vieții unui pacient de către un medic care consideră această acțiune în beneficiul pacientului.
- Eutanasiа voluntară - eutanasiа la cererea sau cel puțin cu consimțământul pacientului.
- Eutanasiа involuntară - eutanasiа împotriva dorinței unei persoane competente (care își poate exprima voința).
- Eutanasiа non-voluntară - eutanasiа unui pacient non-competent, precum persoane suferind de demență senilă sau copii mici.
- Eutanasiа activă – terminarea intenționată a vieții unui pacient de către un medic care crede că moartea este în beneficiul pacientului.
- Eutanasiа pasivă - terminarea vieții unui pacient prin omisiune, spre exemplu prin retragerea tratamentului.
- Sinuciderea asistată medical (SAM) - terminarea de către un pacient a propriei vieți, cu ajutorul medicului (în practică diferența față de eutanasiа voluntară este minimă).¹

¹ Journal of Medical Ethics, 1996 (<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1377066/pdf/jmedeth00304-0055.pdf>), p 1, accesat pe 20.02.2015

Reglementare:

În majoritatea țărilor lumii eutanasia este interzisă. De exemplu, în **Franța**, atât eutanasia activă cât și cea pasivă nu sunt permise. În **Suedia**, doar în cazuri excepționale, medicilor le este permis să deconecteze aparatele care mențin bolnavul încă în viață. În **Marea Britanie** eutanasia este interzisă în prezent. Doar anii 1993 și 1994 sunt considerați o excepție, când medicii aveau dreptul să deconecteze de la aparate doar pacienții incurabili.

Olanda este primul stat din Europa în cadrul căruia eutanasia a fost legalizată. Pentru a fi realizată cu respectarea dispozițiilor legale, eutanasia trebuie să fie cerută de un pacient aflat în grave suferințe fizice sau psihice, fără posibilitate de ameliorare, cererea să fie repetată, serioasă, exprimată în deplină cunoștință de cauză, iar vârsta pacientului de la care provine să fie de minim 12 ani (cu necesitatea existenței acordului părinților pentru cei cu vârsta între 12 și 18 ani).²

Medicul curant nu poate face această propunere pacientului, existența și gravitatea suferinței trebuind să fie verificată de un medic imparțial, iar eutanasia propriu-zisă trebuie făcută într-un mod care să provoace suferințe minime pacientului.

După fiecare eutanasiu, medicul care a realizat procedura trebuie să facă un raport care este predat unei comisii specializate, organizate la nivel regional și care decide fie închiderea dosarului, fie trimiterea acestuia la procuratură dacă nu s-au îndeplinit condițiile.

Teoretic, eutanasia persoanelor sub 12 ani este interzisă, dar medicii care respectă protocolul Groningen nu vor fi urmăriți penal. Deși această soluție nu este prevăzută legislativ, ea a fost confirmată jurisprudențial.³

În anul 2003, în Olanda au fost raportate oficial 1.626 de cazuri de eutanasiu realizate cu asistare medicală. De obicei, sodiul tiopental este folosit ca sedativ și este administrat intravenos cu scopul de a induce coma. Odată ce este clar că pacientul se află în comă profundă, de obicei după mai puțin de un minut, este administrat Pancuronium pentru a opri respirația și a determina moartea acestuia.⁴

Referitor la legislația în materie din **Belgia**, pentru a fi valabilă, o cerere de eutanasiu trebuie să provină de la o persoană majoră, emancipată sau declarată în orice alt mod ca având capacitate deplină și trebuie să fie expresă, conștientă, bine gândită și neinfluențată de presiuni externe. Totodată persoana

²http://en.wikipedia.org/wiki/Euthanasia_in_the_Netherlands apud Wikipedia Janssen, André (2002). "The New Regulation of Voluntary Euthanasia and Medically Assisted Suicide in the Netherlands". *Int J Law Policy Family* 16, accesat pe 25.02.2015;

³ *New England Journal of Medicine* (<http://www.nejm.org/doi/full/10.1056/NEJMp058026>), accesat pe 25.02.2015;

⁴ http://en.wikipedia.org/wiki/Euthanasia_in_the_Netherlands apud Wikipedia Regionale toetsingscommissies euthanasie Jaarverslag 2003, accesat pe 25.02.2015;

trebuie să sufere de dureri fizice sau psihice mari determinate de boală sau de un accident și care să nu aibă perspective de ameliorare.⁵

Medicul trebuie să prezinte pacientului speranța sa de viață, precum și posibilitățile de alinare a durerii, să obțină avizul unui medic imparțial cu privire la existența și gravitatea durerilor pacientului. În acest sens, acesta se va consulta cu pacientul, cu rudele pacientului și cu echipa care se ocupă în mod curent de îngrijirea sa.

Pacientul va putea da astfel de dispoziții în avans, în aceleași condiții, acestea urmând să aibă aceeași procedură de punere în aplicare.⁶

Cererea de eutanasiu se face în scris de către pacient sau de către o persoană desemnată de acesta, dacă se află în imposibilitatea de a scrie, în prezența medicului. Cererea se depune de medic împreună cu un raport privind starea pacientului, modul în care procedurile prevăzute de lege sunt respectate și modalitatea de realizare a eutanasiei, la Comisia Națională de Evaluare, care în urma analizării acestor documente poate decide cu majoritate de 2/3 trimiterea cazului către procuratură.⁷

În legislație se precizează că orice eutanasiu legală se consideră moarte din cauze naturale și faptul că nimeni nu poate fi obligat să efectueze o eutanasiu sau să asiste la o astfel de procedură.⁸

În **Luxemburg** fost adoptată o lege la data de 16 martie 2009 având ca obiect eutanasiu și sinuciderea asistată medical. Potrivit dispozițiilor acestei legi, eutanasiu se poate realiza doar cu ajutorul unui medic cu drept de liberă practică și numai dacă pacientul își manifestă consimțământul în mod expres în acest sens.

În articolul 2 punctul 1 al legii sunt prezentate cazurile în care medicul nu poate fi tras la răspundere penală și nici nu se poate introduce împotriva lui o acțiune civilă având ca obiect repararea unui prejudiciu, respectiv:

- a) dacă pacientul este major, capabil și conștient la momentul formulării cererii de eutanasiu;
- b) cererea este voluntară, are caracter repetat și este manifestată în urma unor reflecții ale pacientului asupra procedurii și nu este rezultatul unei presiuni exterioare;
- c) pacientul suferă de o boală incurabilă, iar pentru faza în care aceasta se află nu există un tratament corespunzător, lucru care determină pentru persoana în cauză suferințe fizice sau psihice greu de suportat;
- d) cererea pacientului de a se recurge la eutanasiu sau sinucidere asistată să fie formulată în scris.⁹

Aceste condiții sunt cumulative.

⁵ Legea belgiană a eutansiei din 28.05.2002, Cap II, Secțiunea a III-a;

⁶ Legea belgiană a eutansiei din 28.05.2002, Cap III, Secțiunea a IV-a;

⁷ Legea belgiană a eutansiei din 28.05.2002, Cap V, Secțiunile VII-IX;

⁸ Legea belgiană a eutansiei din 28.05.2002, Cap VI, Secțiunea XV;

⁹ Legea din 16 martie 2009 privind euthanasia și sinuciderea asistată medical, art 2 pct.1;

De asemenea, la punctul 2 al aceluiași articol se prezintă condițiile pe care pacientul trebuie să le respecte pentru ca o astfel de procedură să se poată realiza.

Documentul în cauză trebuie semnat chiar de către pacient, sau în cazul în care acesta se află într-o stare de imposibilitate fizică permanentă, cea care va formula solicitarea este o persoană majoră desemnată de cel suferind. Persoana desemnată trebuie să menționeze motivele pentru care pacientul nu poate să formuleze cererea, aceasta urmând a fi semnată de pacient sau de către persoana desemnată de el, în prezența medicului curant care trebuie, de asemenea, menționat în document. Cererea se va depune la dosarul medical. Pacientul poate reveni oricând asupra solicitării de a se recurge la eutanasiere sau sinucidere asistată.¹⁰

Medicul ce va realiza procedura de eutanasiere trebuie să realizeze o declarație oficială după un model prezentat de Comisia Națională de Control și Evaluare (La Commission Nationale de Contrôle et d'Evaluation)¹¹. În urma sesizării cu o astfel de declarație, Comisia va verifica dacă în cazul respectiv sunt îndeplinite toate condițiile prezentate de legea privind eutanasierea și sinuciderea asistată medical și se va pronunța asupra solicitării în termen de două luni, printr-o hotărâre motivată, adoptată cu majoritatea membrilor săi.¹²

Niciun medic nu poate fi ținut să procedeze la eutanasiere sau sinucidere asistată medical, nicio persoană nu poate fi ținută să participe la o astfel de procedură. Dacă medicul curant respinge o solicitare de acest tip, el este obligat ca în termen de 24 de ore să anunțe pacientul sau o persoană apropiată acestuia în ceea ce privește refuzul său și motivele care stau la baza acestuia. Medicul respectiv este obligat ca la solicitarea pacientului sau a unei persoane de încredere a acestuia să predea dosarul medical unui alt medic desemnat.¹³

După cum se observă, legislația Belgiei și Luxemburgului în privința eutanasiei este asemănătoare, acestea fiind al doilea și al treilea stat din Europa care au legalizat eutanasierea.

În **Columbia**, cu o decizie de 6 la 3 voturi, Curtea Constituțională a decis pe 20 mai 2010 că "nicio persoană nu poate răspunde penal în cazul suprimării vieții unei persoane care suferă de o boală incurabilă, atât timp cât aceasta din urmă și-a dat consimțământul în mod expres". Curtea a prezentat ca fiind persoane care suferă de o boală incurabilă acelea care au afecțiuni precum cancer, SIDA, disfuncționalități la nivelul rinichilor sau ficatului, dacă sunt în faza terminală și provoacă suferințe extreme. Decizia Curții a prezentat explicit interdicția eutanasiei în ceea ce privește boli precum Alzheimer, Parkinson sau sindromul Lou Gehrig.

În **Japonia** nu s-a votat nicio lege cu privire la eutanasiere, iar Curtea Supremă a Japoniei nu s-a pronunțat niciodată asupra unei cauze de acest gen. Politica japoneză în ceea ce privește eutanasierea a fost decisă de două cazuri întâlnite la două instanțe locale, un caz privind eutanasierea pasivă, iar cel de-al

¹⁰ Legea din 16 martie 2009 privind eutanasierea și sinuciderea asistată medical, art 2 pct.2;

¹¹ Legea din 16 martie 2009 privind eutanasierea și sinuciderea asistată medical, art 7;

¹² Legea din 16 martie 2009 privind eutanasierea și sinuciderea asistată medical, art 8;

¹³ Legea din 16 martie 2009 privind eutanasierea și sinuciderea asistată medical, art 15;

doilea, eutanasia activă. Sentința pronunțată în ambele cazuri a stabilit un cadru legal pentru eutanasia și a prezentat câteva condiții care dacă sunt îndeplinite, atât eutanasia activă cât și cea pasivă ar putea fi considerate legale. Cu toate acestea, în aceste două cauze determinate doctorii au fost găsiți vinovați, întrucât s-a considerat că nu au respectat aceste condiții atunci când au luat viața pacienților lor.

În **Mexic**, eutanasia activă este ilegală, dar de pe 7 ianuarie 2008, legea permite pentru pacienții cu boli incurabile aflate în fază terminală să refuze medicația sau alte tratamente medicale făcute cu scopul de a li se prelungi viața – eutanasia pasivă¹⁴.

Jurisprudența islamică, bazată pe interpretarea Koranului, nu recunoaște dreptul unei persoane de a muri în mod voluntar, respectiv într-un moment ales de aceasta. Argumentele islamice împotriva eutanasiilor pot fi rezumate în două motivări de baza: 1. Viața e sacră și eutanasia, alături de sinucidere, nu sunt incluse printre motivele pentru care se poate ucide în Islam. 2. Allah decide cât trăiește fiecare dintre noi. Potrivit învățăturilor islamice, viața este un dar divin și nu poate fi încheiată prin nicio formă de intervenție voluntară activă sau pasivă. Momentul morții, supranumit “ajal”, este sub controlul lui Allah și ființa umană nu are dreptul să se opună voinței lui Allah. Ființa umană nu poate și nu ar trebui să încerce să grăbească sau să întârzie acest moment al morții. Interzicerea de a interveni asupra vieții se aplică fie că este vorba de propria persoană, fie despre altcineva. Conceptele de autonomie, libertate și opțiune individuală nu se aplică în această materie pentru două motive principale: viața nu aparține ființelor umane și faptul că a suprima viața cuiva presupune cauzarea unui rău familiei acestuia și totodată societății în general. Voința individuală este constrânsă de răul ce poate fi provocat altora¹⁵.

Există totuși două situații în care s-ar putea interpreta că asistența pasivă în ceea ce privește moartea pacienților cu boli în faze terminale este permisă de dreptul islamic: administrarea de analgezice care ar putea să scurteze viața pacientului, cu scopul de a-l elibera pe acesta de durerile fizice sau psihice și retragerea unui tratament inutil pe baza consimțământului dat în cunoștință de cauză (manifestat prin rudele apropiate care acționează pe baza sfaturilor primite de la medicii curanți ce se ocupă de cazul respectiv), permițând morții să își urmeze cursul natural. Dacă un pacient este prezumat a fi mort din punct de vedere medical, prin ceea ce este cunoscut ca moarte cerebrală, mai ales atunci când este evident că aparatul de suport al vieții devine lipsit de utilitate pentru un pacient considerat mort, sau în cazul în care este vorba despre donarea de țesuturi și organe realizată cu scopul de a salva viața unei alte persoane, retragerea suportului garantat de aparate este permisă, aceasta reprezentând o practică ajunsă la stadiul de rutină pentru **Iran** și alte state musulmane¹⁶.

Quebecul este prima provincie din Canada care a legalizat eutanasierea oamenilor. Legea le permite pacienților cu boli în stadii terminale să ceară doctorilor administrarea unei injecții letale, în cazul în care au dureri insuportabile.

¹⁴[www.wikipedia.com \(http://en.wikipedia.org/wiki/Legality_of_euthanasia](http://en.wikipedia.org/wiki/Legality_of_euthanasia) -accesat pe 29.01.2015);

¹⁵Kiarash Aramesh și Heydar Shadi, „Euthanasia: An Islamic Ethical Perspective”, Iranian Journal of Allergy, Asthma and Immunology, 2007, Tehran, p 1-2;

¹⁶Kiarash Aramesh și Heydar Shadi, „Euthanasia: An Islamic Ethical Perspective”, Iranian Journal of Allergy, Asthma and Immunology, 2007, Tehran, p 3-4;

Eutanasia activă este ilegală în aproape toate **Statele Unite**. Cu toate acestea, pacienților le este recunoscut dreptul de a refuza tratament medical și îngrijire corespunzătoare pentru diminuarea durerilor, chiar dacă decizia acestora nu face decât să le grăbească moartea. În plus, menținerea în viață prin intermediul aparatelor poate fi sistată în unele cazuri determinate și numai cu acordul pacientului sau, în cazul în care acesta este incapabil să-și manifeste consimțământul, cu acordul reprezentantului legal. În timp ce eutanasia activă este ilegală peste tot în Statele Unite, sinuciderea asistată este legală în 5 state: Oregon, Vermont, Washington, New Mexico și Montana¹⁷.

În statele în care eutanasia se practică, rolul medicilor este foarte important, deoarece ei hotărăsc soarta bolnavului. Ei sunt datori să se convingă că bolnavul are dureri insuportabile, că nu mai are nicio șansă de supraviețuire și dorește să moară.

Eutanasia sau uciderea la cererea victimei este infracțiune în Noul cod penal al **României**. Până acum, această faptă era considerată ca fiind omor calificat și se pedepsea cu până la 25 de ani de închisoare.

„Uciderea săvârșită la cererea explicită, serioasă, conștientă și repetată a victimei care suferea de o boală incurabilă sau de o infirmitate gravă atestată medical, cauzatoare de suferințe permanente și greu de suportat, se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani“, potrivit art. 190 NCP. Cu toate acestea, uciderea la cererea victimei este văzută ca o formă atenuată a omorului, lucru care se poate observa și din pedeapsa prevăzută pentru această infracțiune.

În România, asociațiile care se ocupă de bolnavii de cancer în faza terminală nu sunt de acord cu eutanasierea și cred că pedeapsa prevăzută în Codul Penal este prea mică.

Constituția României din 1991, revizuită în anul 2003, garantează în art. 22 alin. (1) dreptul la viață, precum și dreptul la integritate fizică și psihică a persoanei, art. 26 alin. (2) prevede dreptul fiecărei persoane de a dispune de ea însăși, dacă nu încalcă drepturile și libertățile altora, ordinea publică sau bunele moravuri, iar art. 34 al legii fundamentale garantează dreptul la ocrotirea sănătății.

Prin declarația posesorilor Premiului Nobel : Jacques Monod, Linus Pauling, George Thomson, din anul 1974, aceștia s-au alăturat luptei de legalizare a eutanasierei. Între altele, în declarația lor menționează : "Apelăm la opinia publică luminată să depășească tabuurile tradiționale și să adopte o atitudine de simpatie față de suferința inutilă din ceasurile morții. Nu acceptăm teoriile care susțin că durerea omenească este inevitabilă și nimic nu poate fi pentru îmbunătățirea soartei omenești. Insistăm că este imoral să răbdăm, să acceptăm sau să-i impunem bolnavului să suporte durerea. Credem în valoarea demnității individului. Astfel, comportamentul său trebuie să fie respectat și individul trebuie

¹⁷[www.wikipedia.com \(http://en.wikipedia.org/wiki/Legality_of_euthanasia](http://en.wikipedia.org/wiki/Legality_of_euthanasia) -accesat pe 29.01.2015);

să se gândească la soarta sa. Nicio etică nu poate interzice, în mod categoric, individului să pună capăt vieții sale, dacă boală de care suferă nu e posibil să se vindece cu metodele terapeutice cunoscute.”¹⁸

Refuzul întâlnit în majoritatea statelor de a legaliza această procedură a eutanasiei a avut consecințe în ceea ce privește suferințele greu de suportat pe care pacienți cu boli în faza terminală au trebuit să le îndure și medici care au fost condamnați din cauza dorinței lor de a-i ajuta pe aceștia.

Tony Nicklinson și-a început lupta pentru dreptul de a muri în urma unui atac cerebral suferit într-o călătorie de afaceri în Grecia în 2005, în urma căruia a rămas paralizat de la gât în jos, fiindu-i imposibilă mișcarea sau vorbirea. Una din fiicele lui, Lauren, a afirmat că accidentul a transformat un om activ, fost jucător de rugby, într-o persoană în scaun cu rotile care se uită la televizor pe tot parcursul zilei. Nicklinson însuși a declarat că își dorește ca medicii din Grecia să-l fi lăsat să moară.

El a declanșat procedurile legale pentru a afla dacă soția sa Jane îi poate administra o doză letală de medicamente fără a fi pasibilă de sancțiuni penale. Nicklinson personal a argumentat că legea ar trebui să aprobe dreptul la autodeterminare și să-i ofere posibilitatea unei morți demne. În anul 2011 raportul Comisiei pentru moartea asistată a statuat că există motive de a permite sinuciderea asistată, dar doar pentru cei bolnavi în faza terminală.

În urma acestui raport, avocații săi au dus cazul în fața Înaltei Curți (« High Court ») cerându-le să-i ofere soției sale o imunitate bazată pe starea de necesitate în ceea ce privește uciderea soțului conform common law, însă și acest demers a fost respins de judecătorii britanici.

Tony Nicklinson a murit la scurt timp de la pronunțarea acestei decizii, ca urmare a refuzului de a mai primi hrană¹⁹.

Frank van den Bleeken a cerut și obținut permisiunea de a fi eutanasiat. Belgianul de 52 de ani fusese condamnat pentru viol și crimă și petrecuse în total 26 de ani în anexele psihiatrice ale închisorilor. El însuși considera că nu poate fi reabilitat, că nu-și va putea controla niciodată impulsurile și că viața în închisoare era insuportabilă. El a cerut permisiunea de a fi eutanasiat pe motiv că suferă psihic din cauza detenției, permisiune ce i-a fost dată de instanță²⁰.

În urma articolelor publicate în presa internă și internațională și a scandalului declanșat de faptul că această eutanasié ajungea, prin raportare la circumstanțele concrete să fie echivalentă cu pedeapsa cu moartea, permisiunea dată a fost retrasă fără explicații oficiale ale autorităților belgiene²¹.

¹⁸ www.all-about-life.ucoz.ro (<http://all-about-life.ucoz.ro/index/eutanasia/0-28>), p12, accesat pe 11.01.2015;

¹⁹ BBC (<http://www.bbc.com/news/uk-england-19341722> - accesat pe 18.01.2015);

²⁰ www.hotnews.ro (<http://www.hotnews.ro/stiri-international-19018064-barbat-condamnat-pentru-viol-crima-eutanasiat-belgia-detinutul-spune-nu-suporta-isi-petreaca-restul-vietii-inchisoare.html> - accesat pe 22.02.2015);

²¹ The Independent (<http://www.independent.co.uk/news/world/europe/belgian-rapist-and-murderer-frank-van-den-bleeken-denied-request-to-die-in-prison-9961262.html> - accesat pe 5.02.2015);

Jack Kevorkian, supranumit "Doctorul Moarte" (Dr. Death), a ajutat peste 130 de pacienți să se sinucidă. El a ieșit de multe ori învingător în procesele intentate împotriva lui de statul american Michigan, dar a fost, în cele din urmă, condamnat pentru crimă în anul 1999, după ce a filmat o casetă video cu sinuciderea asistată a unui bolnav aflat în faza terminală a bolii de care suferea, pe care a expediat-o apoi spre a fi difuzată în emisiunea de televiziune "60 Minutes".

Tribunalul american l-a găsit vinovat de crimă și l-a condamnat inițial la o pedeapsă cu închisoarea de la 10 la 25 de ani. În iunie 2008, după opt ani petrecuți după gratii, el a fost eliberat. Jack Kevorkian s-a aflat în ultimii ani în regim de eliberare condiționată.

Multe dintre sinuciderile asistate la care a participat doctorul Kevorkian au fost puse în practică prin intermediul așa-zisei "mașini a milei" (mercy machine), care administrează pacienților, intravenos, o doză letală de medicamente.

Inspirat din romanul "Between the Dying and the Dead: Dr. Jack Kevorkian's Life and the Battle to Legalize Euthanasia", scris de Neal Nicol și Harry Wylie, filmul "Doctorul «Moarte»"/ "You Don't Know Jack", un proiect produs de HBO, prezintă povestea vieții lui Kevorkian, interpretat de Al Pacino, cu momentele cheie, de la construirea mașinii milei la prima sinucidere asistată și la imensul scandal mediatic stârnit în momentul în care a început procedura legală prin care a încercat să apere dreptul pacienților de a se sinucide²².

Eutanasia încă împarte lumea în două în ceea ce privește dreptul persoanei de a dispune de propriul corp. În timp ce sinuciderea nu este incriminată, participarea de către o altă persoană la realizarea procesului morții încă este privită ca fiind o ilegalitate la nivel mondial. Statele care au dezincriminat eutanasia încă sunt judecate în ceea ce privește decizia luată. A lăsa o persoană în viață, împotriva voinței sale, tăgăduindu-i atât de mult dorita eliberare, când viața sa a pierdut orice demnitate, frumusețe, sens și orice perspectivă, este, totuși, o cruzime. Suferința fără motiv este o tortură lipsită de sens, în urma căreia nu se obține o remediere a stării pacientului, ci din contră.

Totuși, nu înseamnă că soluția indicată este moartea bolnavului. Astăzi, știința a descoperit multe medicamente contra durerilor, calmându-l pe cel suferind, de multe ori scapându-l de ele. Bineînțeles, nu s-a găsit încă cel mai potrivit medicament indicat pentru dureri, astfel lăsând o posibilitate a punerii în discuție a chestiunii eutanasiei, la fel și în cazul celor care de la administrarea pe termen îndelungat a unor calmante ajung să dezvolte o imunitate la acestea, nemaivorbind despre problemele pe care le pot ridica diferențierile dintre o boală cronică (diabet, cancer, etc) și bolile într-adevăr incurabile, care dincolo de această caracteristică, sunt însoțite și de suferințe greu de suportat de către cei afectați.

²²Mediafax.ro (<http://www.mediafax.ro/stiinta-sanatate/jack-kevorkian-supranumit-dr-death-a-murit-la-varsta-de-83-de-ani-8311347>) - accesat pe 12.01.2015.

Bibliografie:

- Roger S. Magnusson, „Angels of Death: Exploring the Euthanasia Underground”, 2002, Melbourne University Press (Australia & New Zealand) and Yale University Press (UK & USA);
- Roger S. Magnusson, „The sanctity of life and the right to die: social and jurisprudential aspects of the euthanasia debate in Australia and the United States”, Pacific Rim Law & Policy Journal, 1997, Washington DC;
- Kiarash Aramesh și Heydar Shadi, „Euthanasia: An Islamic Ethical Perspective”, Iranian Journal of Allergy, Asthma and Immunology, 2007, Tehran;
- „Eutanasia și sinuciderea asistată. Raport comun al medicilor”, 2005, traducere și adaptare Provita București, (<http://provitabucuresti.ro/docs/bioetica/eutanasia.sinuciderea.asistata.pdf> - accesat pe 20.02.2015);
- [www.carenotkilling.org.uk](http://www.carenotkilling.org.uk/statements/euthanasia-and-assisted-suicide-a-joint-statement-by-doctors-and-lawyer/) (<http://www.carenotkilling.org.uk/statements/euthanasia-and-assisted-suicide-a-joint-statement-by-doctors-and-lawyer/> - accesat pe 22.02.2015);
- BBC (<http://www.bbc.com/news/uk-england-19341722> - accesat pe 18.01.2015);
- Wikipedia.com (http://en.wikipedia.org/wiki/Legality_of_euthanasia - accesat pe 29.01.2015);
- www.all-about-life.ucoz.ro (<http://all-about-life.ucoz.ro/index/eutanasia/0-28>) – accesat pe 11.01.2015;
- Hotnews.ro (<http://www.hotnews.ro/stiri-international-19018064-barbat-condamnat-pentru-viol-crima-eutanasiat-belgia-detinutul-spune-nu-suporta-isi-petreaca-restul-vietii-inchisoare.html> - accesat pe 22.02.2015);
- The Independent (<http://www.independent.co.uk/news/world/europe/belgian-rapist-and-murderer-frank-van-den-bleeken-denied-request-to-die-in-prison-9961262.html> - accesat pe 5.02.2015);
- Mediafax.ro (<http://www.mediafax.ro/stiinta-sanatate/jack-kevorkian-supranumit-dr-death-amurit-la-varsta-de-83-de-ani-8311347>) - accesat pe 12.01.2015;
- New England Journal of Medicine(<http://www.nejm.org/doi/full/10.1056/NEJMp058026>), accesat pe 25.02.2015.